АБ ПРАЕКЦЕ ДЫРЭКТЫЎ XXIII З'ЕЗДА КПСС ПА ПЯЦІГАДОВАМУ ПЛАНУ РАЗВІЦЦЯ НАРОДНАЙ ГАСПАДАРКІ СССР НА 1966—1970 ГАДЫ

Даклад Старшыні Савета Міністраў БССР таварыша Ц. Я. КІСЯЛЁВА

Таварышы! У цяперашні час увага савецкага народа, працоўных усіх краін і сусветнай грамадскасці прыкавана да важнейшага дакумента нашых дзён — праекта Дырэктыў XXIII з'езда КПСС па пяцігадоваму плану развіцця народнай гаспадаркі СССР на 1966—1970 гады.

Савецкія людзі поўныя гордасці за свае поспехі. Пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі яны ўпэўнена ідуць па шляху, указанаму вялікім Леніным, поўныя рашучасці яшчэ больш паскорыць свой рух наперад па стварэнню матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізма. Гэта радуе народы сацыялістычных краін, усіх простых людзей свету. У нашых поспехах яны бачаць пацвярджэнне правільнасці сваіх уласных імкненняў, чэрпаюць у іх новыя сілы ў барацьбе за мір, дэмакратыю і сацыялізм.

У той жа час нашы перамогі, яшчэ больш грандыёзныя планы на будучыню палохаюць усіх ворагаў сацыялізма і дэмакратыі. З кожным годам мы становімся мацнейшымі, расце і расшыраецца наша ўздзеянне на ўвесь ход сусветнага грамадскага развіцця.

З пачуццём велізарнага задавальнення сустрэлі праект Дырэктыў па новаму пяцігадоваму плану працоўныя нашай рэспублікі. Як і ўвесь савецкі народ, яны бачаць у ім выяўленне нястомных клопатаў Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада аб далейшым умацаванні палітычнай, эканамічнай і абароннай магутнасці сацыялістычнай дзяржавы, аб новым уздыме ўзроўню жыцця, больш поўным задавальненні матэрыяльных і культурных патрэбнасцей усіх савецкіх людзей.

I. АСНОЎНЫЯ ВЫНІКІ РАЗВІЦЦЯ НАРОДНАЙ ГАСПАДАРКІ ЗА 1959—1965 ГАДЫ

У справаздачным дакладзе ЦК Кампартыі Беларусі, з якім на нашым з'ездзе выступіў першы сакратар ЦК КПБ таварыш П. М. Машэраў, падведзены вынікі выканання сямігадовага плана ў рэспубліцы, зроблен грунтоўны аналіз дзейнасці Кампартыі Беларусі за перыяд паміж з'ездамі. Я абмяжуюся толькі выкладаннем асноўных вынікаў за мінулае сямігоддзе.

Важнейшым вынікам мінулага сямігоддзя для нашай Радзімы з'яўляецца значнае павелічэнне яе эканамічнага патэнцыялу, рост дабрабыту і культуры народа, умацаванне яе абароннай магутнасці. Дастаткова сказаць, што асноўныя вытворчыя фонды за гэтыя гады ўзраслі ў 1,9 раза, а нацыянальны даход у 1965 годзе перавысіў узровень 1958 года на 53 працэнты. Аб'ём прамысловай вытворчасці павялічыўся за гэты перыяд на 84 працэнты замест 80 працэнтаў, што намячаліся. Па агульнаму аб'ёму прамысловай вытворчасці адзін год сямігодкі перавышае ўсе нашы даваенныя пяцігодкі, гэта значыць 12 даваенных гадоў (1929—1940 гг.). У цэлым за сямігодку ў Савецкім Саюзе выпушчана амаль столькі прамысловай прадукцыі, колькі за 40 папярэдніх гадоў. Уведзена ў строй каля 5,5 тысячы новых буйных прамысловых прадпрыемстваў. У сярэднім кожны дзень уступалі ў строй два-тры прадпрыемствы. Па развіццю прамысловай вытворчасці наша краіна займае цяпер другое месца ў свеце, а па многіх важнейшых відах прадукцыі—першае.

Савецкі Саюз выйшаў на перадавыя пазіцыі ў даследаванні касмічнай прас-

чы завод, Салігорскія калійныя камбінаты, Гродзенскі азотнатукавы і Гомельскі суперфасфатны заводы, Светлагорскі завод штучнага валакна, Баранавіцкі баваўняны камбінат, Беларускі аўтамабільны завод, Бярозаўская ДРЭС і многія іншыя.

Высокія тэмпы развіцця ўсёй прамысловасці, у асаблівасці яе галін, якія вызначаюць тэхнічны прагрэс у народнай гаспадарцы, — вось чым характэрныя гэтыя гады для эканомікі рэспублікі.

Як вядома, сярэднегадавыя тэмпы прыросту прамысловай прадукцыі ў нас склалі 11,4 працэнта, замест 8,8, прадугледжаных кантрольнымі лічбамі. Тэмпы ж прыросту прадукцыі энергетыкі дасягнулі 20,2 працэнта, машынабудавання і металаапрацоўкі—19, хімічнай прамысловасці — 19,1, прамысловасці будматэрыялаў — 16,8 працэнта.

За гады сямігодкі ў рэспубліцы энергетычныя магутнасці ўзраслі з 760 тысяч да 2.140 тысяч кілават, а выпрацоўка электраэнергіі — з 2,7 да 8,4 мільярда кілават-гадзін. У мінулым годзе адной толькі Бярозаўскай ДРЭС было выпрацавана электраэнергіі амаль у 5 разоў больш, чым усімі электрастанцыямі Беларусі ў даваенным, 1940 годзе. У цэлым электраўзброенасць працы ўзрасла за 7 гадоў у 1,8 раза.

У рэспубліцы закладзены асновы буйной хімічнай і нафтаперапрацоўчай прамысловасці. Адкрыццё ў БССР месцанараджэнняў высакаякаснай нафты ўносіць карэнныя змяненні ў былыя ўяўленні аб беднасці рэспублікі паліўнымі рэсурсамі.

За гады сямігодкі аб'ём прадукцыі ма-

ня гаспадаркі, павысіўся ўзровень агульнаадукацыйнай і тэхнічнай падрыхтоўкі кадраў.

***

Поспехі ў стварэнні матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізма забяспечылі за гады сямігодкі значны рост нацыянальнага даходу, што з'явілася асновай павелічэння рэальных даходаў насельніцтва за кошт павышэння аплаты працы, а таксама грамадскіх фондаў спажывання. Сярэдняя месячная зарплата рабочых і служачых за 7 гадоў узрасла прыкладна на 26 працэнтаў, а аплата працы калгаснікаў — больш чым у два разы. У 1965 годзе насельніцтвам Беларусі атрымана розных выплат і льгот з грамадскіх фондаў прыкладна 145 рублёў у разліку на кожнага чалавека. Гэта значыць, што кожная сярэдняя сям'я, якая складаецца з чатырох чалавек, атрымала дадаткова да асноўнай зарплаты прыкладна 580 рублёў.

Сума ўкладаў насельніцтва ў ашчадных касах склала на 1 студзеня 1966 года амаль 500 мільёнаў рублёў. За гады сямігодкі ўклады павялічыліся ў 2,5 раза, у тым ліку ў сельскай мясцовасці — у 4 разы.

У рэспубліцы расшырана сетка ўстаноў агульнай, спецыяльнай, сярэдняй і вышэйшай адукацыі. За 1959—1965 г.г. у ВНУ і тэхнікумах рэспублікі падрыхтавана 186,6 тысячы спецыялістаў з вышэйшай і сярэдняй адукацыяй. Цяпер у народнай гаспадарцы БССР занята звыш 390 тысяч спецыялістаў, або ў два з лішнім разы больш, чым іх было ва ўсёй царскай Расіі.

Колькасць бальнічных ложкаў на 10 тысяч насельніцтва ў 1965 годзе ў адносінах да 1958 г. павялічылася па Беларусі на 53 працэнты, кантынгент дзяцей у дзіцячых дашкольных установах— у 2,9 раза.

Усё больш павялічваецца спажыванне прамысловых і харчовых тавараў насельніцтвам. Аб'ём рознічнага тавараабароту за сямігоддзе ўзрос на 76 працэнтаў. У 1965 годзе ў параўнанні з 1958 годам продаж мясапрадуктаў узрос у 2 разы, малака і малочных прадуктаў—у 2,2, яек — у 5,5, цукру—у 2, адзення — у 1,9, трыкатажу — у 2,3, абутку скуранога — у 1,8 раза. Больш прададзена тавараў працяглага карыстання. За гэты час у рэспубліцы прададзена 8,8 тысячы легкавых аўтамабіляў, 843 тысячы радыёпрыёмнікаў, 441 тысяча тэлевізараў, 1.020 тысяч веласіпедаў, каля 130 тысяч халадзільнікаў.

Гады мінулага сямігоддзя характарызуюцца вялікім размахам жыллёвага будаўніцтва. У эксплуатацыю здадзена новых дамоў агульнай плошчай 15,7 мільёна квадратных метраў, што ў 2,2 раза больш, чым за 1952—1958 гг., і амаль

камі, сельскай інтэлігенцыяй пабудавана 145,4 тысячы дамоў.

***

Партыя вучыць свае кадры цвярозай ацэнцы дасягнутых поспехаў. Яна заўсёды гаворыць з народам мовай праўды, нічога не ўтойваючы і не прыхарошваючы, паказвае як рэальныя дасягненні, так і цяжкасці і недахопы нашага развіцця.

У праекце Дырэктыў указваецца, што поспехі ў народнай гаспадарцы маглі б быць больш значнымі, калі б больш поўна выкарыстоўваліся аб'ектыўныя магчымасці, закладзеныя ў нашым грамадскім ладзе. Адмоўную ролю ў свой час адыгралі праяўленні суб'ектывізму, самавольныя змяненні прапорцый у развіцці асобных галін, слабае эканамічнае абгрунтаванне раду гаспадарчых рашэнняў.

І ў нас у рэспубліцы ёсць сур'ёзныя недахопы ў развіцці асобных галін народнай гаспадаркі, не поўнасцю задавальняюцца патрэбнасці ў жыллі, у радзе тавараў культурна-бытавога прызначэння, ва ўмацаванні матэрыяльнай базы школ, установ аховы здароўя і культуры, аб чым падрабязна гаварылася як у справаздачным дакладзе, так і ў выступленнях дэлегатаў. Недавыканаты заданні сямігодкі па вытворчасці сельскагаспадарчай прадукцыі. Не выканан план вытворчасці некаторых відаў прамысловай прадукцыі. Многія прадпрыемствы ўсё яшчэ выпускаюць прадукцыю нізкай якасці, марудна ўкараняюць у вытворчасць дасягненні навукі і тэхнікі, перадавы вопыт.

Як указвалася ў дакладзе таварыша П. М. Машэрава, у нас яшчэ не поўнасцю выкарыстоўваюцца асноўныя вытворчыя фонды. За апошнія гады нават знізіліся паказчыкі фондааддачы на рубель укладваемых сродкаў. Выклікана гэта тым, што ў рэспубліцы зацягваюцца тэрміны будаўніцтва аб'ектаў, марудна асвойваюцца ўводзімыя магутнасці, дрэнна выкарыстоўваецца абсталяванне, вялікія прастоі рабочай сілы, шмат недахопаў у матэрыяльна-тэхнічным забеспячэнні, у выкарыстанні сыравіны, матэрыялаў.

Нельга не сказаць і аб тым, што за гады сямігодкі няпоўнасцю асвоены дзяржаўныя асігнаванні на будаўніцтва жылля, дзіцячых дашкольных устаноў, бальніц, аб'ектаў камунальнага прызначэння, хоць патрэбнасць у іх вельмі вялікая.

грамадскай вытворчасці, на якія ўказвае нам партыя. За пяцігоддзе прадукцыйнасць працы ў прамысловасці павінна павысіцца на 35 працэнтаў. Да канца пяцігоддзя прыбытак у прамысловасці павінен быць павялічан больш чым удвая.

У новым плане будзе прадугледжана апераджальнае развіццё ў рэспубліцы электраэнергетыкі, нафтаздабываючай, нафтаперапрацоўчай, хімічнай прамысловасці і машынабудавання, а таксама прагрэсіўных відаў вытворчасцей іншых галін.

У адпаведнасці з пастановай сакавіцкага (1965 г.) Пленума ЦК КПСС намячаецца значнае павелічэнне паставак сельскай гаспадарцы сродкаў механізацыі і мінеральных угнаенняў.

На базе расшырэння сельскагаспадарчай і нафтахімічнай вытворчасці паскоранае развіццё атрымаюць лёгкая і харчовая прамысловасць.

Дазвольце выкласці заданні па асобных галінах прамысловай вытворчасці, што намячаюцца на 1966—1970 гады.

Энергетыка. Выпрацоўка электраэнергіі ў Беларускай ССР у 1970 годзе дасягне 17 мільярдаў кілават-гадзін і павялічыцца ў параўнанні з 1965 годам у 2 разы, а ў параўнанні з 1958 годам — больш чым у шэсць разоў. У сувязі з гэтым прадугледжваецца павялічыць энергетычныя магутнасці амаль у два разы. У гэтым пяцігоддзі будуць уведзены першыя агрэгаты буйнейшай у рэспубліцы Лукомльскай ДРЭС, магутнасць першай чаргі якой складзе 1,2 мільёна кілават-гадзін, а магутнасць аднаго агрэгата будзе ў 2,5 раза больш, чым магутнасці ўсіх электрастанцый Беларускай ССР, якія дзейнічалі ў 1940 годзе.

Намячаецца ў пяць разоў павялічыць магутнасць Смалявіцкай ДРЭС, пусціць на поўную магутнасць Бярозаўскую ДРЭС (900 тысяч кілават-гадзін), пабудаваць новыя цеплавыя электрастанцыі ў Бабруйску, Гродна і Магілёве. Усё гэта дазволіць павялічыць электраўзброенасць працы не толькі ў горадзе, але і на сяле. Напрыклад, спажыванне электраэнергіі на аднаго сельскага жыхара за гады пяцігодкі павялічыцца амаль у пяць разоў, а ў параўнанні з 1958 годам — у 22 разы. Такім чынам, будуць створаны неабходныя ўмовы для рэзкага павышэння ўзроўню механізацыі сельскагаспадарчай вытворчасці.

ЦК КПБ і ўрад рэспублікі выстаўляюць задачу ўжо ў будучым годзе, гэта значыць да 50-годдзя Савецкай улады, завяршыць у асноўным электрыфікацыю школ, бальніц, клубаў і жылых дамоў на сяле. Нам у гэтым неабходную дапамогу акажа Міністэрства энергетыкі і электрыфікацыі СССР. Больш актыўна і настойліва за вырашэнне гэтай задачы трэба ўзяцца Галоўнаму ўпраўленню энергетыкі і электрыфікацыі рэспублікі, Міністэрству сельскай гаспадаркі, вы-

бораў, дакладных і асабліва дакладных станкоў. Намячаецца далейшая спецыялізацыя вытворчасці.

Прамысловасць будаўнічых матэрыялаў. Асабліва важныя і вялікія задачы ў гэтай пяцігодцы стаяць перад работнікамі прамысловасці будаўнічых матэрыялаў, якая павінна забяспечыць усё ўзрастаючыя аб'ёмы капітальнага будаўніцтва і патрэбы насельніцтва ў будаўнічых матэрыялах.

Па раду будматэрыялаў, асабліва па сценавых, патрэбнасці рэспублікі задавальняюцца не поўнасцю. У сувязі з гэтым трэба будзе рэзка павялічыць іх вытворчасць.

У цэлым па гэтай галіне валавая прадукцыя павялічыцца больш чым у 1,7 раза, а вытворчасць сценавых матэрыялаў — у два разы. Мы абавязаны паўней выкарыстоўваць існуючыя магутнасці, асабліва ў мясцовай прамысловасці, па выпуску будаўнічых матэрыялаў. У гэтым годзе пачнецца будаўніцтва новых заводаў сілікатных вырабаў у Магілёве і Смаргоні магутнасцю па 200 мільёнаў штук умоўнай цэглы ў год кожны. Неабходна фарсіраваць будаўніцтва другой чаргі Гродзенскага сілікатнага завода, павялічыць магутнасці Клімавіцкага, Віцебскага і іншых заводаў.

Шмат што трэба будзе зрабіць па развіццю магутнасцей і росту вытворчасці нярудных матэрыялаў і зборнага жалезабетону (прыкладна ў 1,5 раза), а таксама па выпуску лёгкіх запаўняльнікаў. Для задавальнення патрэб сельскай гаспадаркі неабходна павялічыць вытворчасць дрэнажных керамічных труб, вапнавых матэрыялаў. Вялікая адказнасць ляжыць і на будаўнічых арганізацыях рэспублікі, якія павінны забяспечыць не толькі выкананне, але і перавыкананне ўстаноўленых заданняў па будаўніцтву і ўводу ў дзеянне аб'ектаў прамысловасці будаўнічых матэрыялаў. Трэба сказаць, што ў мінулым сямігоддзі не было асвоена на развіццё прамысловасці будаўнічых матэрыялаў і будіндустрыі 19 мільёнаў рублёў дзяржаўных капітальных укладанняў. Да гэтага трэба дадаць, што ў рэспубліцы марудна асвойваюцца створаныя магутнасці, непрадукцыйна выкарыстоўваецца абсталяванне, вялікія страты рабочага часу, дапускаецца перавыдаткаванне матэрыялаў, беспадстаўна [illegible] вытворчасць цэглы. Усё гэта прывяло да таго, што патрэбнасці народнай гаспадаркі ў будаўнічых матэрыялах задавальняюцца не поўнасцю.

Лясная, папяровая і дрэваапрацоўчая прамысловасць. У лясной, папяровай і дрэваапрацоўчай прамысловасці трэба будзе павялічыць хімічную і хіміка-механічную перапрацоўку драўніны. Будуць пабудаваны Светлагорскі цэлюлозна-кардонны камбінат, дзесяць прадпрыемстваў па выпуску драўняна-стружкавых і драўняна-валакністых пліт і тры па выпрацоўцы кармавых дражджэй. Вы-

З поўным тэкстам дакумента можна азнаёміцца ў бібліятэцы

ПРЭЗІДЭНЦКАЯ БІБЛІЯТЭКА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ